

ÇOCUKLUK DENEYİMLERİ ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI

Ahmet AKIN, Recep UYSAL, Nihan ÇİTEMEL

Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Hendek, Sakarya.

İlk Kayıt Tarihi: 07.06.2012

Yayına Kabul Tarihi: 14.06.2013

Özet

Bu araştırmanın amacı Çocukluk Deneyimleri Ölçeğinin (ÇDÖ; Gilbert, Cheung, Grandfield, Campey ve Irons, 2003) Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir. Araştırma 373 lise öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizinde 15 maddeden ve üç boyuttan (değersizlik içeren anılar, boyun eğdirici anılar ve tehdit edici anılar) oluşan modelin iyi uyum verdiği görülmüştür ($\chi^2=163.71$, $sd=86$, $p=0.0000$, $RMSEA=.049$, $NFI=.95$, $CFI=.97$, $IFI=.97$, $SRMR=.043$). Ölçeğin faktör yükleri .36 ile .68, madde toplam korelasyon katsayıları ise .33 ile .60 arasında sıralanmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı değersizlik içeren anılar alt boyutu için .57, boyun eğdirici anılar alt boyutu için .71 ve tehdit edici anılar alt boyutu için .78, ölçeğin bütünü için .85 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar ölçeğin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kavramlar: Çocukluk deneyimleri, geçerlik, güvenilirlik

THE VALIDITY AND RELIABILITY OF TURKISH VERSION OF THE EARLY LIFE EXPERIENCES SCALE

Abstract

This study investigated the validity and reliability of the Turkish Version of the Early Life Experiences Scale (ELES; Gilbert, Cheung, Grandfield, Campey, & Irons, 2003). The sample of study consists of 373 high school students. Results of confirmatory factor analysis demonstrated that the fifteen items loaded on three factors (threat, submissiveness, and unvalued) and the three-dimensional model was well fit ($\chi^2=163.71$, $df=86$, $p=0.0000$, $RMSEA=.049$, $NFI=.95$, $CFI=.97$, $IFI=.97$, $SRMR=.043$). Factor loadings ranged from .36 to .68 and the corrected item-total correlations of ELES ranged from .33 to .60. Internal consistency reliability coefficients were .57 for threat subscale, .71 for submissiveness subscale, .78 for unvalued subscale, and .85 for overall scale. These results demonstrate that this scale is a valid and reliable instrument.

Keywords: Early Life Experiences, validity, reliability

1. Giriş

Çocukluk döneminde yaşanan olayların daha sonraki dönemde meydana gelebilecek rahatsızlıklarla ilişkisi günümüzde fazlasıyla üzerinde durulan bir konu olmuştur (Gluckman, Hanson ve Beedle, 2007). Yapılan çalışmalar çocukluk döneminde edinilen olumsuz ve itici deneyimlerin hatırlanmasının başta duygu durum bozuklukları olmak üzere bir çok psikolojik sorunla ilişkili olduğunu göstermektedir (Rutter ve diğerleri, 1994). Çocuklar bakımlarından sorumlu olan kişilerle –özellikle anne-baba- olumlu ilişkiler kurmaya ihtiyaç duymaktadırlar. Çocuklar bakımlarından sorumlu olan ve kendilerine yakın bakım gösteren kişilerle olumlu ilişkiler geliştiremediği takdirde saldırgan, bağımlı davranışlar sergileyebilmekte ve daha düşük düzeyde özgüvene sahip olabilmektedir. Çocukluk çağındaki bu tür örselenmeler ileriki yaşlarda olumsuz etkilerini ilaç, alkol bağımlılığı ve benzer problemlerle gösterebilmektedir (Önder ve Gülay, 2007).

Olumlu etkileşimin en önemli boyutlarından biri çocuğu kabul etmektir. Çocuğuna kabul edici tepkiler gösteren aileler sevgilerini; öpme, kucaklama, koruma, okşama, şakalaşma gibi sözel ve bedensel biçimlerde gösterebilmektedirler. Reddedici davranışlar arasında ise şunlar gösterilebilir: 1. Ebeveynin çocuğuna karşı saldırgan tavırlar sergilemesi. 2. Ebeveynin çocuğunu ihmal etmesi. Bu ihmal fiziksel açıdan çocuktan uzak durma, çocuğun ihtiyaçlarıyla ilgilenmeme şeklinde gerçekleşebilir. Reddedici tutumla yetiştirilen çocuklar yaşamlarının ilerleyen yıllarında şu davranış örüntülerini sergileyebilirler: Saldırganlık, kişilere bağımlılık, düşük özgüven, düşük öz yeterlilik, karamsar bakış açısı, duygusal anlamda katı olmak, duygusal tepkisizlik, duygusal belirsizlik (Önder ve Gülay, 2007).

Ailenin sağladığı öğrenme yaşantıları ve sunulan sosyal modellerin, çocuktaki olumlu sosyal davranış ve değerlerin gelişmesinde önemli bir yeri vardır (Morgan, 1990). Eğer anne babalar çocuklarına kendi yetenekleri çerçevesinde kendi davranışlarını yönetme olanağı verir ve rehberlik de yaparlarsa, çocuklar sağlıklı bir özerklik duygusu geliştireceklerdir. Eğer anne babalar çocuklara patronun kim olduğunu durmadan göstermeye kalkışır ya da onları utandırarak itaate zorlarsa, çocuklar kendinden kuşku duyma-kendini karar vermeye ve davranışlarını yönetmeye yetersiz hissetme- ya da kendilerini yıllarca engelleyecek bir utanç duygusu geliştireceklerdir (Gardiner ve Gander 2010). Çocuk anne babanın tutumunu örnek alır, çünkü onlara sevgi ve güvenlik duygularıyla bağlıdır ve onlar yokken bile onların varlığını yanında hisseder. Eğer anne baba, keyfi yollara sapmazlar ve psikolojik yöntemlere başvururlarsa, çocuğun anne babayı örnek alması olasılığı da o ölçüde yükselecektir (Jersild, 1983). Çocuklarla onların yaşamındaki anlamlı yetişkinler arasındaki etkileşimin kalitesi, bu önemli yıllarda aldıkları bakım, gerçekleştirdikleri güven ve özerklik duyguları, onların duygusal açıdan sağlıklı bireyler olarak gelişmeleri için yaşamsal öğelerdir (Gardiner ve Gander 2010)

Çocuğun anne babası tarafından kalıcı kabulü zihinsel sağlığın önemli bir yanını teşkil eder ve olumlu ya da olumsuz psikolojik düzenlemelerle yakından ilişkilidir. Ebeveyn- çocuk ilişkisinin kalitesi çocuğun gelecek yıllardaki psikolojik sağlığının belirleyicilerindendir. Ayrıca anne babanın çocuğa karşı geliştirdiği tutum çocuğun anne baba algısı ve onları nasıl gördüklerini etkiler (Turner, Sarason ve Sarason,

2001). Çocukların yetiştiği aile ortamı, ana-baba-çocuk ilişkileri ve çocuk yetiştirme yöntemleri, onların ruh sağlığını ve kişilik gelişimini etkileyen etmenler arasında önemli bir yer tutmaktadır. Çocuk yetiştirme ve eğitiminde geçmişten bu yana çok katı görüş ve tutumların yanı sıra, aşırı hoşgörülü ve çocuk merkezli eğitim teknikleri ve disiplin yöntemleri uygulanmaktadır (Ünal, 2008).

Psikopatoloji araştırmalarının önemli sonuçlarından biri de çocukluk döneminde yaşanan kötü ve itici deneyimlerin anımsanmasının yetişkinlikte başta duygu durum bozuklukları olmak üzere birçok soruna neden olduğudur (Gilbert, Cheung, Grandfield, Campey ve Irons, 2003). Beck, depresyon yaşayan bireylerin bu rahatsızlığı yaşamalarında çocukluk ya da gençlik döneminde yaşadıkları anne baba kaybı, birbirini izleyen çeşitli trajediler, akran reddi gibi olumsuz deneyimlere bağlı olarak oluşan şemaların öğrenildiği duruma yakından ya da uzaktan benzeyen yeni durumları harekete geçirmesi ve hatırlatmasının önemli bir etken olduğunu vurgulamaktadır (Savaşır, 2004)

Çocukluk dönemi olaylarının çocuğun kişiliğini ve tüm yaşamını etkilediğini savunan birçok kuramcı vardır. Freud ve Psikoanalitik yaklaşımın diğer öncüleri ana-baba çocuk etkileşimini vurgulayan ilk kuramcılardır (Hall ve Lindzey, 1978). Freud'a göre yaşamın ilk altı yılı kişilik gelişiminde çok önemlidir (Corey, 2000). Freud bir bireyin karakterinin geriye dönülmez biçimde çocuklukta biçimlendiğine inanır (Elkind, 1979). Erikson'a göre de kişilik gelişimi ve uyumu daha önceki gelişimden ve uyumdan evrimleşir ve ilk yaşantılar bir kişinin gelecekteki kimliğini kolaylaştırır ya da tehlikeye sokar (Gardiner ve Gander, 2010). Ayrıca Erikson, çocuk oyunları ile yetişkin planları arasında ve bazı çocukça oyunların yineleyici niteliği ile oy verme ve görevlilerin atanması gibi siyasal süreçlerin yineleyici nitelikleri arasında önemli paralellikler bulmuştur (Elkind, 1979). Sosyal öğrenme kuramına göre çocukların ilk örnekleri ve öğreticileri çoğunlukla ana-babalarıdır. Çocuklar genel birtakım tutumları, hem de özel bazı davranışları, ana-babayı örnek alarak öğrenirler. Örnek alma sürecinde çocuklar, ana- babanın birçok kişilik özelliğini taklit ederken, ahlaki ve kültürel değer ve standartlarını da benimserler (Morgan, 1990). Bağlanma teorisine göre ebeveynleriyle hiç bağlanma ilişkisi kuramayan çocuklar gelişimsel açıdan en olumsuz kişilikleri oluşturmaktadır. Duyarlı ve duyarsız ebeveynlerin, çocuğun güvenli ya da güvensiz bağlanma stili geliştirmesinde etkili olduğu bilinmektedir (Howe, 1995, akt:Bal, 2010).

Freud, ahlak gelişiminin de ana hatlarının ilk altı yılda tamamlandığını öne sürmüştü ve Freud'un vicdan hipotezini; Sears, Maccoby ve Levin (1957) ana babanın standartlarının çocuk tarafından benimsenerek bir iç-kontrol sisteminin geliştirilmesi olarak tanımlamışlardır. İncelemeler, ana-babanın çocuklarına sevgi göstermelerinin ve aile içinde sağlam, durağan ilişkilerin çocuklarda ileri ahlak gelişmesi meydana getirdiğini göstermiştir (Kağıtçıbaşı 1996).

Çocukluk döneminde edinilen olumsuz deneyimlerin (anne baba ilgisizliği, sürekli utanç duygusu yaşama, ayıplanma ve taciz) çeşitli stres tepkileriyle ilişkilidir ve psiko-biyolojik gelişimi etkiler (Schore, 2001). Tacize uğramış bireyler depresyona daha yatkındır, stresi aşmakta daha fazla zorlanırlar, anormallik gösterirler ve beyinlerinin orbital frontal korteks, hipokampus gibi bölgelerinde daha fazla daralma olur (Teicher, 2002). Dolayısıyla araştırmacılar ebeveyn davranışlarının çocukluk çağı so-

runları üzerinde önemli bir etkisi olduğunu belirtmektedir (Gilbert ve diğerleri, 2003).

Çocukluk dönemi olaylarını ve bu olayların ilerleyen dönemde meydana gelebilecek psikolojik sorunlarla ilişkisi araştırılırken ebeveynlerin çocuk yetiştirme tarzları ve ebeveyn davranışlarına ek olarak kişisel hisler, düşünceler de göz önüne alınmalıdır. Çünkü bireyler ebeveynlerinin davranışlarını belirli bir şekilde anımsayabilir ancak o davranışlarla ilgili farklı şeyler hissediyor olabilirler. Örneğin bir birey ebeveynlerim beni sevdi ve benimle ilgilendi ama ben sevdiğimi hissetmedim diyebilir. Benzer şekilde bir birey ebeveynlerinin davranışlarının tehdit edici olduğunu düşünebilir ama kendini emir altında hissetmeyebilir ve boyun eğici davranışlar sergilememiş olabilir. Dolayısıyla bireyin ebeveyn davranışlarını nasıl anımsadığıyla birlikte kendi düşünce ve davranışlarını da anımsaması önemlidir (Gilbert ve diğerleri, 2003).

Çocukluk Deneyimleri Ölçeği (ÇDÖ). Bireyin çocukluk yıllarında yaşamış oldukları deneyimleri değerlendirmek amacıyla Gilbert ve diğerleri (2003) tarafından geliştirilen ÇDÖ; değersizlik içeren anılar (3 madde; Çocukken anne babamın yanında kendimi rahat ve huzurlu hissedirdim), tehdit içeren anılar (6 madde; Çocukken anne babamın güçlü ve baskıcı olduklarını düşünürdüm) ve boyun eğdirici anılar (6 madde; Çocukken istemesem de diğerleriyle aynı fikirde olmak onları desteklemek zorunda kalırdım) şeklinde üç alt ölçekten oluşmaktadır. 15 maddeden oluşan ÇDÖ 5'li bir derecelendirmeye sahiptir ("1" Bana Hiç Uygun Değil, "2" Bana Çok Az Uygun, "3" Bana Biraz Uygun, "4" Bana Genellikle Uygun, "5" Bana Tamamen Uygun). Ölçekte yer alan alt ölçeklerin her birinden ayrı puanlar elde edilebileceği gibi 6., 7. ve 9. maddelerin ters kodlanması ile ölçek toplam bir çocukluk deneyimleri (olumsuz yaşantılar) puanı da vermektedir. Ölçeğin yapı geçerliği için uygulanan açıklayıcı faktör analizinde ÇDÖ örneklem uygunluk katsayısının .92 olduğu, maddelerin üç faktörde toplandığı ve toplam varyansın %63'ünün açıklandığı görülmüştür. Alt ölçeklere ait maddelerin faktör yükleri, değersizlik içeren anılar alt ölçeği için .65 ile .84, tehdit içeren anılar alt ölçeği için .53 ile .90 ve boyun eğdirici anılar alt ölçeği için .37 ile .87 arasında değişmektedir. Uyum geçerliği çalışmasında ÇDÖ ile reddedilme ($r=.78$), aşırı korunma ($r=.45$) ve depresyon ($r=.39$) ile pozitif ilişkili olduğu görülmüştür.

Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları üç alt ölçek için sırasıyla .79, .89, .85 olarak bulunmuştur. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen sonuçlar Çocukluk Deneyimleri Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirliğinin sağlandığını göstermektedir (Gilbert ve diğerleri, 2003). Bu araştırmanın amacı Gilbert ve diğerleri (2003) tarafından geliştirilen ÇDÖ'yü Türkçeye uyarlamak ve ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir.

2. Yöntem

Çalışma Grubu

ÇDÖ'nün Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik analizleri üç farklı lisede öğrenim gören toplam 373 lise son sınıf öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Araştırma örneklemini oluşturan sayının belirlenmesinde, Tabachnick ve Fidell'in (2007) faktör analizi için verdiği ölçütler dikkate alınmıştır. Bu araştırmacılara göre faktör analizi için 300 kişi "iyi", 500 kişi "çok iyi" ve 1000 kişi "mükemmel" olarak değerlendirilmektedir. ÇDÖ'nün Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik analizleri üç farklı lisede

öğrenim gören toplam 373 lise son sınıf öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. 183'ü kız, 190'ı erkek öğrenciden oluşan bu grubun yaş ortalaması 16.9'dur.

İşlem

ÇDÖ'nün Türkçeye uyarlanması sürecinde öncelikle ölçeği geliştiren Paul Gilbert ile elektronik posta yoluyla iletişim kurulmuş ve ölçeğin uyarlanabileceğine ilişkin gerekli izin alınmıştır. İlk aşamada ölçeğin İngilizce formu, iyi düzeyde İngilizce bilen 2 öğretim üyesinden oluşan bir komisyon tarafından Türkçeye çevrilmiş ve daha sonra bu Türkçe formlar geri tercüme edilerek Türkçe ve İngilizce formlar arasındaki tutarlılık incelenmiştir. Daha sonra Türkçe form anlam ve gramer açısından incelenerek gerekli düzeltmeler yapılmış ve denemelik Türkçe form elde edilmiştir. Ardından denemelik Türkçe form psikolojik danışma ve rehberlik ve ölçme ve değerlendirme alanında uzman olan 4 öğretim üyesine inceletilerek görüşleri doğrultusunda bazı değişiklikler yapılmıştır. ÇDÖ'nün yapı geçerliği için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. ÇDÖ'nün güvenilirliği iç tutarlık yöntemiyle, madde analizi ise düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu ile incelenmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik analizleri için SPSS 13.0 ve LISREL 8.54 (Jöreskog & Sorbom, 1996) programları kullanılmıştır.

3. Bulgular

Madde Analizi ve Güvenirlik

ÇDÖ'nün maddelerinin ayırt etme gücünü belirlemek amacıyla madde analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayılarının .33 ile .60 arasında sıralandığı görülmüştür. Bulgular Tablo 1'de görülmektedir.

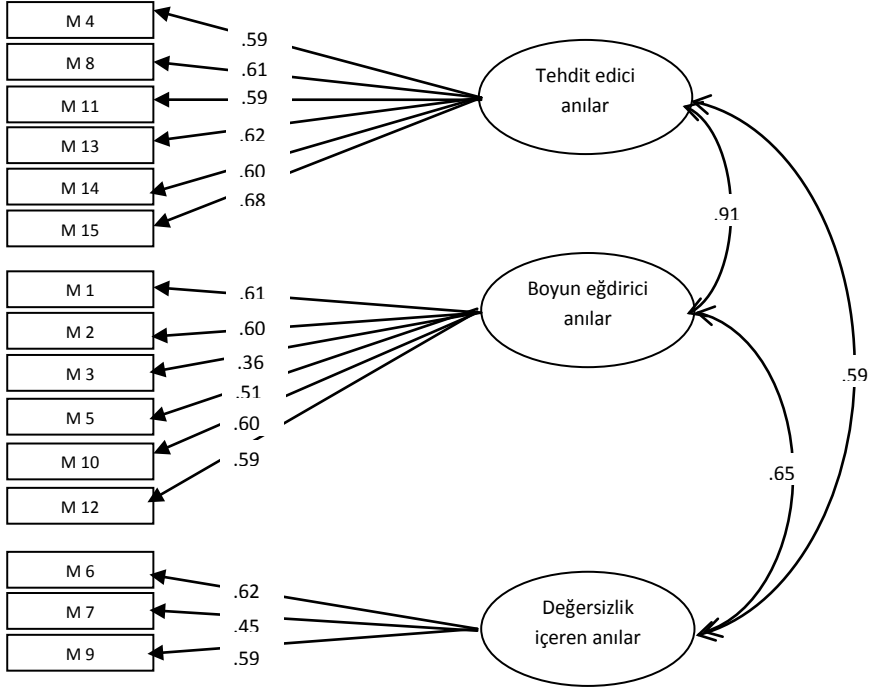
Tablo 1. ÇDÖ Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyon Katsayıları

Faktör	Madde no	r _{jx}	Faktör	Madde no	r _{jx}
	1	.50		4	.50
	2	.47		8	.54
Boyun eğdirici anılar	3	.33	Tehdit içeren anılar	11	.51
	5	.47		13	.53
	10	.44		14	.51
	12	.49		15	.60
Değersizlik içeren anılar	6	.43			
	7	.33			
	9	.42			

ÇDÖ'nün iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı değersizlik içeren anılar alt boyutu için .57, boyun eğdirici anılar alt boyutu için .71 ve tehdit edici anılar alt boyutu için .78, ölçeğin bütünü için .85 olarak bulunmuştur.

Yapı Geçerliği

Doğrulayıcı Faktör Analizi. ÇDÖ'nün yapı geçerliği için ölçeğin orijinal formunda bulunan faktörlerin doğrulanması amacıyla DFA uygulanmıştır. Elde edilen uyum indeksleri ($\chi^2=163.71$, $sd=86$, $p=0.0000$, $RMSEA=.049$, $NFI=.95$, $CFI=.97$, $IFI=.97$, $SRMR=.043$) tek boyutlu ÇDÖ'nün iyi uyum verdiğini ortaya koymuştur (Hu ve Bentler, 1999). Doğrulayıcı faktör analizine ait faktör yükleri Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Çocukluk Deneyimleri Ölçeği'ne İlişkin Path Diagramı ve Faktör Yükleri

4. Tartışma

Bu çalışmada Gilbert ve diğerleri (2009) tarafından geliştirilen ÇDÖ'yü Türkçeye uyarlanması ve Türkçe formun geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yürütüldüğü gruplar sayı bakımından istatistiksel analizlerin gerektirdiği yeterliliktedir (Tabachnick ve Fidell, 2007). ÇDÖ'nün yapı geçerliği DFA ile incelenmiştir. DFA sonucunda elde edilen uyum indeksleri incelendiğinde, tek boyutlu modelin iyi uyum verdiğini ve ölçeğin orijinal faktör yapısının Türkçe formun faktör yapısıyla uyumlu olduğu görülmüştür (Hu ve Bentler, 1999).

ÇDÖ'nün Türkçe formunun güvenilirlik katsayısının yüksek bulunması güvenirliliğin yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Araştırmalarda kullanılabilecek ölçme araçları için öngörülen güvenilirlik düzeyinin .70 olduğu (Sipahi, Yurtkoru ve Çinko, 2008) dikkate alınır, ÇDÖ'nün Türkçe formunun güvenirliliğinin sağlandığı görülmektedir. Madde analizi sonucunda ölçeğin madde-toplam korelasyon katsayılarının .30 ölçütünü karşıladığı görülmüştür. Madde-toplam korelasyon katsayılarının yorumlanmasında .30 ve daha yüksek olan maddelerin, bireyleri ölçülen özellik bakımından iyi derecede ayırt ettiği (Özdamar, 2004) göz önüne alındığında, madde-toplam korelasyon katsayılarının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

ÇDÖ'nün Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen bulgulara göre ölçeğin kullanıma hazır olduğu belirtilebilir. Ancak geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının lise öğrencileri üzerinde yürütülmüş olması, ölçeğin geçerlik ve güvenirliliği için farklı gruplar üzerinde yapılacak çalışmaları gerekli kılmaktadır. Ayrıca ölçeğin test tekrar-test güvenirliliğinin incelenmesi oldukça önemlidir. Son olarak ölçeğin uyum geçerliliğini belirlemek amacıyla, geçerlik ve güvenirliliği kanıtlanmış ölçeklerle ÇDÖ arasındaki ilişkiler incelenebilir.

5. Kaynakça

- Bal, S. (2010). Çocukluk örselenme yaşantıları, ana-baba-ergen ilişki biçimleri ve sosyal destek algısının, kural dışı davranışlarla ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Corey, G. (2000). Theory and Practice of Counseling and Psychoterapy, Wadsworth Publishing; Sixth edition.
- Elkind, D. (1979). Erik Erikson: İnsanda gelişimin sekiz evresi. (çev. Ali Dönmez) A.Ü Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 12, Sayı:1-4.
- Gardiner, H. W. ve Gander, M. J. (2010). Çocuk ve Ergen Gelişimi. (çev. Ali Dönmez, Bekir Onur, Nermin Çelen) Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Gilbert, P., Cheung, M., Grandfield, T., Campey, F., and Irons, C. (2003). Assessment recall of threat and submissiveness in childhood: Development of a new scale and its relationship with depression, social comparison and shame. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 10, 108-115.
- Gluckman, P.D., Hanson, M. A. and Beedle, A.S. (2007). Early Life Events and Their Consequences for Later Disease: A Life History and Evolutionary Perspective, *American Journal Of Human Biology*, 19, 1-19.
- Hall, C.S. and Lindzey, G. (1978). Theories of Personality, 3rd Ed. New York: John Wiley & Sons.
- Hu, L. T., Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structural analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1-55.
- Jersild, A. (1983). Çocuk Psikolojisi. (çev. Gülseren Günçe) Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Araştırmaları Merkez, (EFAM), Yayın No:4.
- Joreskog, K. G. and Sorbom, D. (1996). LISREL 8 reference guide. Lincolnwood, IL: Scientific Software International.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). İnsan ve İnsanlar (9.Baskı). İstanbul: Evrim Yayınları.

- Morgan, C. T. (1990). Psikolojiye Giriş. (çev. H. Arıcı ve diğerleri) Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları.
- Önder, A., Gülay, H. (2007). Annelerin Kabul Red Düzeyi İle Çocuklarının Empati Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22 (2), 23-30.
- Özdamar, K. (2004). Paket programlar ile istatistik veri analizi 1. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Perry, B.D., Pollard, R.A., Blakley, T.L., Baker, W.L., & Vigilante, D. (1995). Childhood trauma, the neurobiology of adaptation and ‘use—dependent’ development of the brain: How ‘states’ become ‘traits’. *Infant Mental Health Journal*, 16, 271–291.
- Pyone, J.S., Isen, M.A. (2011). Positive affect, intertemporal choice, and levels of thinking: Increasing consumers’ willingness to wait. *Journal of Marketing Research*, 8 (3), 532-543.
- Rutter, M., Dunn, J., Plomin, R., Simonoff, E., Pickles, A., Maughan, B., Ormel, J., Meyer, J., and Eaves, L. (1997). Integrating Nature and Nurture: Implications of person–environment correlations and interactions for developmental psychopathology. *Development and Psychopathology*, 9, 335–364.
- Savaşır, I. (2004). Duygudurum Bozuklukları. In Davison G.C., Neale, J.M (Eds.) *Anormal Psikolojisi* (İ. Dağ Çeviri Editörü). (s. 234-271). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, (Eserin orijinali 1998’de yayımlandı).
- Schore, A. (2001). The Effects Of Early Relational Trauma On Right Brain Development, Affect Regulation, and Infant Mental Health. *Infant Mental Health Journal*, 22, 201–269.
- Sipahi, B. Yurtkoru, E. S. ve Çinko, M. (2008). Sosyal bilimlerde SPSS’le veri analizi. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Tabachnick, B. G. , Fidell, L. S. (2007). Using multivariate statistics. Boston: Allyn and Bacon.
- Teicher, M.H. (2002). Scars That Won’t Heal: The Neurobiology of the Abused Child. *Scientific American*, 286, 54–61.
- Turner, P. P., Sarason, I. G., and Sarason B. R. (2001). Exploring the Link Between Parental Acceptance and Young Adult Adjustment. *Cognitive Therapy and Research*, 25, 185-199.
- Ünal, F. (2003). Ailede Çocuk İstismarı ve İhmali, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12 (1), 9-18.

EXTENDED ABSTRACT

The earliest years of human life is crucial in many ways and there has been an increased attention on the possible role that early life events might play in psychological problems in adulthood (Gluckman, Hanson & Beedle, 2007). There are also some researches show that having negative experiences in early life like parental unresponsiveness, shaming and abuse are associated with various stress responses (Perry, Pollard, Blakley, Baker, & Vigilante, 1995) Research on the relationship between recall of early parenting styles and psychological problems have paid attention on recall of parental behaviours such as neglect, rejection, low warmth and overprotection. On

the other hand recall of the personal feelings of perceived threat and subordination in childhood are also very important and associated with psychopathology. It is possible, however that people can remember parental behaviour in a positive way but can have negative feelings about their parental behaviour. For example, people may respond 'my parents loved and cared about me but I did not feel loved'. Alternatively, a person may feel threatened in a relationship but not feel subordinate or act submissively, so memories of personal feelings are important. Early life experiences are emotional memories in one's family, linked to recall of feeling devalued, frightened and having to behave in a subordinate way (Gilbert et al., 2003).

Early life experiences was assessed using Early Life Experiences Scale (ELES; Gilbert et al., 2003). The ELES is a fifteen-item (e.g., "The atmosphere at home could suddenly become threatening for no obvious reason") Likert-type scale focusing on recall of perceived threat (six items) and feeling subordinate and acting in a submissive way (nine items) that measure emotional memories in one's family, linked to recall of feeling devalued, frightened and having to behave in a subordinate way. Response options range from 1 = completely untrue to 5 = very true. The scale can be used as a single construct or as three separate subscales: recall of feelings of threat (e.g. "I experienced my parents as powerful and overwhelming"); feeling unvalued (e.g. "I felt very comfortable and relaxed around my parents"); and submissiveness (e.g. "I often had to give in to others at home"). Gilbert et al., (2003) found Cronbach's alphas of .89 for threat, .85 for submissiveness, .71 for (un)valued and .92 for the total score. Three items were reversed (6, 7, 9) in order to minimize any response bias. The ELES has correlated negatively with rejection, overprotection and depression (Gilbert et al., 2003).

The aim of this research is to examine the validity and reliability of the Turkish version of the Early Life Experiences Scale (ELES; Gilbert et al., 2003).

Participants were 373 high school students (183 were female and 190 were male). Primarily the ELES was translated into Turkish by two academicians. After that the Turkish form was back-translated into English and examined the consistency between the Turkish and English forms. Turkish form has reviewed by four academicians from educational sciences department. Finally they discussed the Turkish form and along with some corrections this scale was prepared for validity and reliability analyses. In this study exploratory factor analysis was performed to examine the factor structure of the scale according to the data obtained from the Turkish students and confirmatory factor analysis was executed to confirm the original scale's structure in Turkish culture. As reliability analysis internal consistency coefficients and the item-total correlations were examined. Data were analyzed by LISREL 8.54 and SPSS 13.0.

The results of exploratory factor analysis demonstrated that the fifteen items loaded on three factors (unvalued, submissiveness, and threatened) and that the factor structure was harmonized with the factor structure of the original scale. The amount of total variance explained by one factor was 49% and factor loadings ranged from .35 to .84. Similarly, the results of confirmatory factor analysis indicated that the model was well fit and Chi-Square value ($\chi^2=163.71$, $df=86$, $p=0.0000$) which was calculated for the adaptation of the model was found to be significant. The goodness of fit index values of the model were RMSEA=.049, NFI=.95, CFI=.97, IFI=.97, RFI=.94,

GFI=.94, and SRMR=.043. The internal consistency reliability coefficients of three subscales were .57, .71, and .78, respectively. The overall internal consistency reliability coefficient of the scale was .85. The corrected item-total correlations of ELES ranged from .32 to .57.

Overall findings demonstrated that this scale had high validity and reliability scores and that it may be used as a valid and reliable instrument in order to assess early life experiences of individuals. Nevertheless, further studies that will use ELES are important for its measurement force.